

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo
demensplan@hod.dep.no

Steinkjer 1.9.15

DEMENSPLAN 2020

Takk for at Demensplan 2020 ble lagt ut på høring og muligheten til å gi tilbakemelding. Det er fantastisk å lese at målet er demensvennlige samfunn og ikke egne samfunn for personer med demens. Det gir inspirasjon til videre lesing og underbygger beskrivelsene av at dette handler om enkeltmennesker, men at de utgjør en betydelig gruppe i samfunnet.

I høringsutkastet stilles konkrete spørsmål til leseren. Vi har valgt å kommentere to forhold i tillegg til å tilby deltakelse i fortsettelsen. Innledningsvis vil vi orientere om hvem vi er og bakgrunn for engasjementet.

Noen AS er en ideell virksomhet. Vårt formål er å skape endring og forbedring av enkeltmenneskers og gruppers livsvilkår. Vi skal finne nye løsninger på sosiale – og helserelaterte utfordringer og spre dem for å nå flest mulig. Suksess måles i både sosial, helsemessig og økonomisk verdiskaping. Siden oppstart i 2008 har vi konsentrert innsatsen mot personer med demens og deres pårørende. Gründer av Noen AS er Heidi Wang, pårørende, fellow i det internasjonalt nettverket for sosiale entreprenører Ashoka og kåret til årets sosial entreprenør i Norge i 2011.

Noen AS ble etablert i 2008, har hovedkontor i Steinkjer, 30 ansatte og bedriver virksomhet over hele landet. Noen AS er en arena for samskaping der organisering, tjenester og virksomhet er basert på forskning og erfaringene fra samarbeid med 300 personer med demens, deres pårørende, forskningspartnere, private og offentlige støttespillere.

INDIVIDUELL TILNÆRMING OG PASIENTRETT

Det kommer tydelig fram at gruppen skal tas på alvor framover. Det er imidlertid forslag i utkastet som bryter troverdigheten:

Pålegg om kommunale dagaktivitetstilbud til personer med demens er for svakt og vil ikke sikre den enkelte brukeren individuelt tilrettelagt oppfølging der ressurser, mening og mestring står i fokus. Rettigheten må følge pasienten og være del av rett til diagnose og oppfølging av praktisk, økonomisk, sosial og følelsesmessig art, og det uavhengig av hvilket helsenivå diagnosen er satt av. Dette handler i stor grad om å opprettholde et selvstendig og aktivt liv og aktivitetsbegrepet må forstås som tilbud i hverdagsrehabilitering og

Miljøbehandling i tillegg til f.eks Inn på tunet. Aktivitetstilbud må være et ledd i oppfølging etter diagnose, ettersom passivitet er så framtrepende hos disse personene og årsak til mersykdom og skade. En individuell rett/pasientrett vil i tillegg fremme framvekst av et differensiert og variert aktivitetstilbud tilpasset de lokale mulighetene og behovene. En slik rett fra 2020 vil sikre en raskere framvekst av løsninger. Det handler tross alt om et bedre liv for hver enkelt person som blir rammet, som i sum handler gode løsninger for et økende antall. Vi trenger løsninger nå. (Ref pkt 5)

Av erfaring ser vi at det er vanskelig å dekke pårørende sitt behov for avlastning og pasientens behov for individuelt tilpasset aktivitet og oppfølging i en og samme løsning. Spesielt har vi erfart at pasientens ressurser og potensiale kan bli undervurdert og nedprioritert i løsningen som velges, og at pårørendes behov kommer først. Vi vil derfor sterkt anmode om at disse behovene skilles ad i kartlegging og behovsavklaring. Det ene er ofte et pasienttiltak, det andre et miljøtiltak. Det er mulig å ikke sette disse behovene opp mot hverandre og likevel få til lønnsomme og helhetlige løsninger. (Ref pkt 4,4).

DEMENSVENNLIG SAMFUNN – MED OG AV HVEM?

Planen tar til orde for fokus på hele samfunnet, alle skal med, men når det kommer til tiltakene så er de allerede langt på vei definert og allerede avgrenset til de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Vi savner en plan som utfordrer alle aktører og inviterer til samskaping, uansett organisasjonsform, sektor eller fag. Det er ikke til å komme unna at nye løsninger er avhengig av ressurstilgang; kompetanse, tid, penger og kreativitet. Vi ser framvekst av innovasjon i offentlig sektor, nye finansieringsløsninger, nye strukturer og partnerskap og ny kompetanse. Demensplan 2020 gir ikke rom for slik framvekst, uten at den tydelig inkluderer, inviterer og utfordrer engasjerte til å delta i samskapingen av løsningene. Se til Scotland, Irland og England – der vokser nye løsningene fram ved at behovet er kunngjort og det er laget rammer for å skape løsningene. I utkastet er aktørene og innholdet allerede planlagt, og spørsmålet om finansiering og struktur utelatt. En konkret plan er bra for å holde stø kurs. Men vær så snill å åpne opp de gode løsningene om vi ennå ikke har sett, og som derfor få eller ingen har kunnet etterspørre.

HVA KAN VI BIDRA MED?

Samskaping har ført til at Noen AS tilbyr Miljøbehandling, Aktivitetstjeneste, Personsentrert omsorg, Avlastning på timer og døgn, Veiledning, kurs og opplæring (Noenskoln).

Virksomheten har til enhver tid forsknings- og utviklingsaktivitet for å bidra til samfunnsentreprenørskap og fremme formålet til virksomheten. Vi er nå i sluttmåned av det treårige forskningsprosjekt KuPA, støttet av Norges forskningsråd og Kavlifondet og i oppstart av to tverrfaglig og –sektorielle prosjekter:

- *Videreutvikle og implementere KuPA-modellen i oppfølging etter diagnose og tiltak til hjemmeboende personer med demens og pårørende, forprosjekt OFU (offentlig Forsknings- og utviklingsprosjekt), finansiert av Innovasjon Norge*
- *Sosial innovasjon i kommunene gjennom samarbeid med sosiale entreprenører, nasjonalt pilotprosjektet finansiert av KS*

Vi ønsker å dele kunnskapen og løsningene våre og ser at de er relevante i flere av strategiene og tiltakene. Vi har i 7 år tatt ansvar og stiller oss til disposisjon for at våre eksisterende løsninger kan inngå i helhetlig demensomsorg, samt stiller vi oss til disposisjon for å bidra til å skape nye løsninger.

Vennlig hilsen

Heidi Wang
Heidi Wang, daglig leder

noen - når du trenger noen, men ikke hvem som helst

